

TURISTLAR VA TURISTIK FAOLIYAT SUB'YEKTLARINING HUQUQLARI VA QONUNY MANFAATLARINI HIMOYA QILISH

Maxamatzokirov Saxobiddin

Toshkent kimyo xalqaro universiteti, turizm yo'nalishi talabasi

Tirkashov Og'abek

Toshkent kimyo xalqaro universiteti, turizm yo'nalishi talabasi

Annotatsiya

Ushbu maqolada biz turistlar va turistik faoliyat sub'ektlarining huquq va qonuniy manfaatlarini himoya qilishning ahamiyati, ushbu maqsadga erishishda huquqiy asoslarning o'rni va mas'uliyatli turizm amaliyoti asosini tashkil etuvchi axloqiy fikrlarni o'rganamiz. Ushbu jihatlarni o'rganib chiqib, biz barcha manfaatdor tomonlar uchun inklyuziv, barqaror va foydali bo'lgan turizm muhitini qanday yaratishni chuqurroq tushunishimiz mumkin.

Kalit so'zlar: turizm, turistik xizmatlar, turistik faoliyat, huquqiy tartib, qonun.

Аннотация.

В этой статье мы исследуем важность защиты прав и законных интересов туристов и туроператоров, роль правовых рамок в достижении этой цели, а также этические соображения, которые составляют основу ответственной туристической практики. Изучая эти аспекты, мы сможем лучше понять, как создать туристическую среду, которая была бы инклюзивной, устойчивой и полезной для всех заинтересованных сторон.

Ключевые слова: туризм, туристские услуги, туристская деятельность, правопорядок, право.

Abstract

In this article, we explore the importance of protecting the rights and legal interests of tourists and tourism operators, the role of legal frameworks in achieving this goal, and the ethical considerations that form the basis of responsible tourism practice. By examining these aspects, we can better understand how to create a tourism environment that is inclusive, sustainable and beneficial for all stakeholders.

Key words: tourism, tourist services, tourist activity, legal order, law.

KIRISH

Turizm - bu dunyoning turli burchaklaridan kelgan odamlarni bir-biriga bog'laydigan, madaniy almashinuv, iqtisodiy o'sish va o'zaro tushunishni rag'batlantiradigan dinamik va jonli sanoatdir. Shu bilan birga, sayohat va qidiruv ishlarining hayajonli davrida sayyohlar va turistik faoliyat bilan shug'ullanuvchi sub'ektlarning huquq va qonuniy manfaatlarini himoya qilishga ustuvor ahamiyat

berish zarur. Turistlarning farovonligi va qoniqishi, shuningdek, turistik xizmatlar ko'rsatish bilan shug'ullanuvchi shaxslarning mas'uliyatli xulq-atvori turizm sohasining barqaror rivojlanishi uchun muhim ahamiyatga ega. Huquqiy asoslar va axloqiy me'yorlar sayyohlarga adolatli munosabatda bo'lishini, ularning xavfsizligini birinchi o'ringa qo'yishini va ularning tajribasi mahalliy jamoalar va atrof-muhitga ijobiy hissa qo'shishini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.[5]

ADABIYOTLAR TAHLILI VA TADQIQOT METODOLOGIYASI.

Turizm iqtisodiy o'sishga, madaniy almashinuvga va xalqlar o'rtasidagi o'zaro tushunishga hissa qo'shadigan muhim global sanoatdir. Biroq turistlar hajmining ortib borayotgani va turizm bozorining murakkablashuvi sharoitida turistlarning ham, turistik faoliyat bilan shug'ullanuvchi subyektlarning ham huquq va qonuniy manfaatlarini himoya qilishni ta'minlash zarur.

Turistlarni va turistik faoliyat sub'ektlarini himoya qilish bir necha sabablarga ko'ra hal qiluvchi ahamiyatga ega:

Turistlar turar joy, transport va tur paketlari kabi turli xizmatlarning iste'molchilari hisoblanadi. Ularning huquqlarini himoya qilish adolatli munosabatda bo'lishni, aniq ma'lumotni va nizolar yuzaga kelganda murojaat qilishni ta'minlaydi. Sayyohlar baxtsiz hodisalar, kasallik yoki jinoyat kabi sayohatlar bilan bog'liq xavflarga nisbatan zaifdir. Huquqiy bazalar ularning belgilangan joyda bo'lish vaqtida xavfsizligi va xavfsizligini ta'minlashi kerak. Turistlar mahalliy jamoalar, madaniyatlar va atrof-muhit bilan o'zaro munosabatda bo'lishadi. Mahalliy urf-odatlar, an'analar va ekotizimlarni hurmat qilish barqaror va mas'uliyatli turizm uchun juda muhimdir. Turizm atrof-muhitga, jumladan, hayvonot dunyosi, ekotizimlar va tabiiy resurslarga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin. Huquqiy himoyalar bu ta'sirlarni yumshatishga yordam beradi va barqaror amaliyotlarni targ'ib qiladi.[4]

Hukumatlar sayyohlar va turistik faoliyat sub'ektlarini himoya qilish bo'yicha qonunlar va qoidalarni ishlab chiqish va amalga oshirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ushbu huquqiy bazalar odatda quyidagi sohalarni qamrab oladi:

Turoperatorlar va sayyohlik agentliklaridan turistlarga shaffof narxlar, aniq ma'lumot va aniq bekor qilish siyosatini taqdim etishni talab qiluvchi qoidalar. Sayyohlarning farovonligini ta'minlash uchun transport, joylashtirish va turistik diqqatga sazovor joylarda xavfsizlik choralari talab qiluvchi qonunlar. Turistlar va xizmat ko'rsatuvchi provayderlarning huquq va majburiyatlarini, jumladan, kafolatlar, majburiyatlar va nizolarni hal qilish mexanizmlarini tartibga soluvchi huquqiy qoidalar. Barqaror turizm amaliyotini, atrof-muhitga ta'sirni baholashni, tabiiy va madaniy meros ob'ektlarini muhofaza qilishni talab qiluvchi qonunlar. Huquqiy himoyadan tashqari, axloqiy me'yorlar turistlar va turistik faoliyat sub'ektlarining huquq va manfaatlarini himoya qilishning ajralmas qismidir. Ular orasida mas'uliyatli

turizm amaliyotlarini targ'ib qilish, mahalliy madaniyatlarni hurmat qilish, jamiyat rivojlanishini qo'llab-quvvatlash va tarixiy joylarni saqlash kiradi.

Sayyohlar, sayohat va mehmondo'stlik xizmatlarining iste'molchilari sifatida, ularning manfaatlarini himoya qiladigan va sayohatlari davomida ijobiy tajribani ta'minlaydigan muayyan huquqlarga ega. Ushbu huquqlar sayyohlar va turizm xizmatlarini etkazib beruvchilar o'rtasida adolatli va axloqiy o'zaro munosabatlar uchun asos yaratishga yordam beradi, turizm sanoatida ishonch, shaffoflik va hisobdorlikni rag'batlantiradi. Xuddi shunday, turistik faoliyat sub'ektlari, jumladan, mahalliy jamoalar, madaniy meros ob'ektlari va atrof-muhit ham himoya va hurmatga loyiq huquqlarga ega. Turistlar huquqlari va turistik faoliyat sub'ektlari o'rtasida barqaror va mas'uliyatli turizm amaliyotini ta'minlash uchun muvozanatni saqlash juda muhimdir. Turistlarning va turistik faoliyat sub'ektlarining asosiy huquqlari: Turistlar xavfsiz va xavfsiz sayohat tajribasini, shu jumladan xavfsiz turar joy, transport va tadbirlarni kutish huquqiga ega. Turizm xizmatlarini etkazib beruvchilar turistlarning farovonligini himoya qilish uchun xavfsizlik qoidalariga va ilg'or tajribalarga rioya qilishlari kerak. Turistlar sayohat xizmatlari, narxlari, bekor qilish siyosati va boradigan joyi bilan bog'liq potentsial xavflar haqida aniq va shaffof ma'lumot olish huquqiga ega. Aniq va keng qamrovli ma'lumotlar turistlarga ongli qarorlar qabul qilish va sayohatlarini samarali rejalashtirish imkonini beradi. Turistlar sanoat standartlariga javob beradigan va mijozlar kutganidan yuqori sifatli xizmatlarni olish huquqiga ega. Xizmat ko'rsatuvchi provayderlar mijozlarga alohida xizmat ko'rsatish va har qanday muammo yoki shikoyatlarni tez va samarali hal qilishga intilishi kerak. Mahalliy jamoalar, tarixiy obidalar va madaniy diqqatga sazovor joylar o'z merosi va an'analarini kelajak avlodlar uchun saqlab qolish huquqiga ega. Sayyohlik faoliyati madaniy merosni muhofaza qilish bo'yicha sa'y-harakatlarni buzish o'rniga, qo'llab-quvvatlashi kerak. Mahalliy hamjamiyat va kichik biznes kabi turistik faoliyat sub'ektlari adolatli ish haqi, bandlik imkoniyatlari va biznesni rivojlantirish tashabbuslari orqali turizmdan iqtisodiy foyda olish huquqiga ega. Turizm jamiyat farovonligi va barqaror turmush tarziga hissa qo'shishi kerak. Turistik faoliyat sub'ektlari, shu jumladan ayollar, mahalliy xalqlar va ozchilik aholi turizmni rivojlantirishda ishtirok etish va undan foyda olish uchun teng imkoniyatlarga ega bo'lishi kerak. Turistlarning ham, turistik faoliyat sub'ektlarining ham huquqlarini qo'llab-quvvatlagan holda, turizm industriyasining manfaatdor tomonlari barcha ishtirokchilarning qadr-qimmatini, xilma-xilligi va farovonligini hurmat qiladigan inklyuziv, axloqiy va barqaror turizm amaliyotini

MUHOKAMA VA NATIJALAR.

Sayyohlar va turistik faoliyat subyektlarining huquq va qonuniy manfaatlarini himoya qilish turizm industriyasining adolatli va shaffofligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Bu turizm bilan bog'liq faoliyat bilan shug'ullanuvchi shaxslarning,

shuningdek, turistik xizmatlar ko'rsatuvchi shaxslarning huquqlarini himoya qiluvchi qonunlar, qoidalar va siyosatlarni amalga oshirishni o'z ichiga oladi. Turistlarni va turistik faoliyat sub'ektlarini himoya qilish turli jihatlarni o'z ichiga olishi mumkin, jumladan:[2]

Turistlarga ular sotib olayotgan xizmatlar to'g'risida to'g'ri ma'lumot berilishini ta'minlash, ularni firibgarlik amaliyotidan himoya qilish va turoperatorlar yoki xizmat ko'rsatuvchi provayderlar bilan kelishmovchiliklar yuzaga kelganda murojaat qilish kafolatini ta'minlash.[3]

Turistlarning sayohatlari davomida jismoniy xavfsizligi va farovonligini ta'minlash bo'yicha chora-tadbirlarni amalga oshirish, shu jumladan joylashtirish, tashish va turistik diqqatga sazovor joylarda xavfsizlik standartlariga rioya qilish. Turistlarning viza talablari, sug'urta qoplamasi hamda mahalliy hamjamiyat va atrof-muhit bilan o'zaro munosabatlarini tartibga soluvchi qoidalar kabi qonuniy huquq va majburiyatlarini tushuntirish. Sayyohlarga millati, irqi, jinsi yoki nogironligi kabi omillarga asoslangan kamsitishning oldini olish, turistik xizmatlar va ob'ektlardan adolatli foydalanishni targ'ib qilish. Barqaror sayyohlik amaliyotini targ'ib qiluvchi, turizmning atrof-muhitga salbiy ta'sirini minimallashtiradigan va kelajak avlodlar uchun madaniy meros ob'ektlarini asrab-avaylaydigan qonun va qoidalarni amalga oshirish. Sayyohlik faoliyati axloqiy me'yorlarga mos kelishini ta'minlash uchun mahalliy hamjamiyatlarni ekspluatatsiya qilish, madaniy o'zlashtirish va mas'uliyatli yovvoyi tabiat turizmi kabi turizm bilan bog'liq axloqiy muammolarni hal qilish. Sayyohlar va turistik faoliyat bilan shug'ullanuvchi sub'ektlarning huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilishga ustuvor ahamiyat berish orqali siyosatchilar, sohaning manfaatdor tomonlari va nazorat qiluvchi organlar barcha manfaatdor tomonlar uchun yanada axloqiy, barqaror va qiziqarli turizm tajribasiga hissa qo'shishlari mumkin.[1]

XULOSA.

Turistlarning va turistik faoliyat sub'ektlarining huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish barcha manfaatdor tomonlar uchun barqaror, axloqiy va yoqimli turizm tajribasini ta'minlash uchun asosiy hisoblanadi. Keng qamrovli huquqiy asoslarni joriy etish, axloqiy turizm amaliyotlarini rivojlantirish va manfaatdor tomonlar, hukumatlar va sanoat ishtirokchilari o'rtasida xabardorlikni oshirish orqali tashrif buyuruvchilar va mezbon jamoalar uchun foydali bo'lgan rivojlanayotgan turizm sektoriga hissa qo'shishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

1. Tuxliyev I.S., Xaitboyev R., Tursunova G.R. Turizm asoslari. O'quv-uslubiy murakkab. - Samarqand, SamISI, 2013. - 372 b.[1]

2. Qudratov G.H., Pardayev M.Q., Otaboyev R. O'zbekistonda turizm salohiyati va uni rivojlantirishda davlat siyosatining asosiy yo'nalishlari. // xizmat ko'rsatish va

turizm sohalarini rivojlantirish: muammolar va ularning yechimlari. - T.:Iqtisodiyot va moliya, 2008. - b. 61-70.[2]

3.Hayitboyev R., Sattarov A. Turizm marshrutini ishlab chiqish texnologiyasi. Samarqand, 2011 yil.[3]

4.Matyakubov U.R. —Ekologik vaziyatni hisobga olgan holda turizmning samaradorligi takomillashtirish yo‘nalishlari va istiqbollari mavzusida. nomzodlik dissertatsiyasining konspekti. – Samarqand, 2011. – 12 b.[4]

5.Halikulov A.N. —Mehmonxonalarda xizmat ko‘rsatish sifati va samaradorligini oshirish imkoniyatlar dissertatsiya konspekti. Abstrakt. – Samarqand, 2010. – 25 b.[5]